

Alicja Jarugowa*, Jerzy Marcinkowski**

UWAGI DO EWOLUCJI FUNKCJI RACHUNKOWOŚCI W POLSCE

W gospodarce socjalistycznej funkcje rachunkowości są ściśle związane z kolejnymi etapami rozwoju społeczno-gospodarczego, strukturą gospodarki oraz z zastosowanym mechanizmem ekonomicznym. Stopień i zakres realizacji owych funkcji jest w dużej mierze artykułowany w obowiązujących planach kont, zasadach rachunkowości i kontroli oraz przejawia się w uprawnieniach głównych i biegłych księgowych, ich prestiżu. Nie bez wpływu na stopień realizacji funkcji rachunkowości pozostają kwalifikacje kadr księgowych i dostępna im technika przetwarzania danych.

Historycznie, jak wiadomo, nacisk był położony na kontrolne funkcje rachunkowości, tj. początkowo ochronę mienia i rozliczanie osób materialnie odpowiedzialnych, a następnie kontrolę cybernetyczną sprzężenia zwrotnego, tj. kontrolę wykonania zadań i zasadności ich ustalania według kryterium gospodarności, wreszcie kontrolę efektywności alokacji i wykorzystania zasobów. Funkcja informacyjna rachunkowości, dzięki jej systemowym właściwościom, ma coraz większe znaczenie nie tylko dla rachunkowości w skali makro- (tzw. statystyki społecznej), lecz także i to coraz bardziej dla podejmowania decyzji w mikropodmiejscach. Na mikroefektywność jest bowiem położony nacisk w reformie gospodarczej ostatnich lat. W artykule podjęto próbę zarysowania ewolucji podstawowych funkcji rachunkowości na tle przemian społeczno-gospodarczych w Polsce Ludowej.

* Prof. zw. dr hab., Katedra Rachunkowości UŁ.

** Dr, adiunkt, Katedra Rachunkowości UŁ.

II

W działalności operacyjnej informacje rachunkowości kierują uwagę na zakłócenia, odstępstwa od planu itp. W decyzjach adaptacyjnych, śródrocznych informacje rachunkowości, a głównie rachunku kosztów i wyników ułatwiają rozwiązywanie problemów opłacalności np. kooperacji, przyjmowania dodatkowych zamówień czy korekty programu produkcji czy różnicowanie cen sezonowych. W decyzjach długookresowych informacje rachunkowości są na ogół niewystarczające i występują obok danych niefinansowych z otoczenia, ze względu na duży margines niepewności, co ilustruje tab. 1.

Rachunkowość stanowi podstawę informacyjną dla szeroko rozumianego rozrachunku gospodarczego z ustalaniem udziału zainteresowanych stron w wygospodarowanej nadwyżce ekonomicznej. Jako element każdej organizacji (przedsiębiorstwa, instytucji) rachunkowość odzworowuje nie tylko jej związki z otoczeniem, lecz także strukturę wewnętrzną oraz podział praw i odpowiedzialności za efektywność gospodarowania. Z tych względów rachunkowość stanowi trzon, rdzeń, nieodzowny fundament wspomaganych komputerowo systemów informacyjnych zarządzania¹.

O ile w planowaniu informacje rachunkowości (m. in. o relacjach ekonomicznych) nie są na ogół ujednolicone, to w rachunkowości ex post dla kontroli podlegają one w większości krajów ujednoliceniu przez plany kont, standardy, zasady itp. W ostatnich latach ma to miejsce także w skali międzynarodowej przez agendy afiliowane przy ONZ oraz w EWG i w pewnej mierze w RWPG. Tworzenie regulacji rachunkowości (wraz ze sprawozdawczością i kontrolą) stanowi bardzo odpowiedzialne ekonomicznie i społecznie zadanie, tym większe, im szerszy jest zasięg pośredniego, niescentralizowanego planowania i kierowania gospodarką socjalistyczną. Konieczne jest bowiem zachowanie kryterium dobrego interesu społeczeństwa jako całości przy dużej samodzielności przedsiębiorstw nierzadko preferujących swój interes grupowy.

¹ Zob. szerzej A. Jarugowa, J. Skowroński, Rachunek kosztów w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa, Warszawa 1982; W. J. Podolski, Buchgaltierskii uchet v usloviyakh ASU, Finansy, Moscow 1976; R. J. Tricker, Management Information and Control Systems, J. Wiley, London 1976.

T a b e l a 1

Poziomy decyzji a system rachunkowości

Operacyjne	Taktyczne (kierownicze)	Strategiczne
Decyzje powtarzalne, umożliwiające tworzenie operacyjnych systemów rachunkowości dla planowania i kontroli, np. rachunek kosztów normatywnych dla kontroli inżynierskiej (przedmiotowej)	Decyzje dotyczące wykorzystania posiadanych zasobów i procedur ich kontroli, system rachunkowości jest wykorzystywany do kontroli kierowniczej, przez budżetowanie (tzw. standardowy rachunek kosztów i dochodów zorientowany podmiotowo i wieloszczęblowo oraz rachunek pokrycia dla decyzji taktycznych: kupić, wytworzyć, dodatkowa produkcja itp. kontrola majątku obrotowego), również ustalanie metod: rutynowych procedur, zakupu, sprzedaży, wyceny itp.	Decyzje o celu działania przedsiębiorstwa, jego polityce w przewidywanych warunkach zmian (korzystnych i niekorzystnych), np. zmiana technologii, lokalizacji, skali itp. Wymagane są raczej dane ad hoc zazwyczaj dotyczące otoczenia. Rachunkowość finansowa i zarządcza dostarcza wskaźników o przewidywanej płynności, zdyskontowanej stopie zwrotu, miar opłacalności, stabilności i wypłacalności.
Krótki horyzont czasowy: godziny, minuty.	Decydent wyprzedza działanie o dni lub tygodnie: średni horyzont do 1 roku.	Długi, często wieloletni horyzont czasowy, długookresowych decyzji o takichże skutkach.
Niepewność niewielka lub żadna	Pewien stopień niepewności co do przyszłych zdarzeń	Duża niepewność co do przyszłych zdarzeń
Mała część zasobów narażona na ryzyko	Większa część zasobów narażona na ryzyko	Duża skala zasobów narażona jest często na ryzyko.
Proces decyzyjny jest z góry określony, często reguły są ustalone; decyzje są programowalne	Decyzje wymagają działalności ludzkiego intelektu w celu identyfikacji potrzeb i analizy alternatywnych rozwiązań (dobrze ustrukturalizowane)	Decyzje wymagające wyobraźni, kreatywności (heurystyczny proces)

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne.

Rachunkowość dzięki standardom tak ukierunkowanym sprzyja harmonizacji interesów jednostki, interesów grupowych i społeczeństwa jako całości. Na tym tle powstaje obok realizowanego przez rachunkowość rachunku (rozrachunku) odpowiedzialności za ekonomiczną efektywność także nowy zakres rachunku społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, tj. rozliczanie przedsiębiorstw z ich wpływu na otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne nie ujmowanego ilościowo w rachunkowości klasycznej. Rachunek odpowiedzialności społecznej można zdefiniować jako identyfikację, pomiar i komunikowanie wpływu przedsiębiorstwa na zewnętrzne i wewnętrzne otoczenie. Obok miar finansowych stosuje się też miary jakościowe kosztów, korzyści, użyteczności, np. niszczenia środowiska naturalnego, niezasłużonych korzyści z niskiej jakości wyrobów, mierzonych stanem zdrowia ludności, liczbą reklamacji itp. W Polsce ów rachunek polega dotąd na pozasystemowym korygowaniu wyniku finansowego o koszty i korzyści społeczne, nazywane ostatnio kosztami i stratami nieuzasadnionymi.

Odpowiednia strukturalizacja rachunkowości przedsiębiorstw pozwala na wypracowanie jednolitego systemu mikro- i makrorachunkowości. Taka próba została w naszym kraju podjęta w Planie Kont 1976. Prace w ONZ toczą się w tej sprawie od dawna².

Burzliwemu rozwojowi praktyki rachunkowości towarzyszy wzrost badań naukowych nad ogólną teorią rachunkowości, matematycznym modelowaniem rachunkowości wspomaganej komputerowo, projektowaniem i sterowaniem systemami informacji dla planowania i kontroli, dla kierowania i sterowania organizacją. Badania obejmują również standardy ilościowe i jakościowe rachunkowości, ich wpływ na zachowanie organizacji i społeczno-gospodarcze rezultaty działania. Jest to rodzaj prawoznawstwa w odniesieniu do kreowania zasad i standardów rachunkowości.

Praktyka gospodarcza pokazuje, że zbyt ujednolicone mierniki oceny i zasady rachunku nie odpowiadają specyfice funkcjonowania wielu organizacji gospodarczych. Nauka powinna zatem przygotować kryteria i zakres dopuszczalnego różnicowania. Jest to zgodne ze stwierdzeniem Marksa, że "księgowość jako środek kontroli i myślowego ujęcia procesu staje się tym bardziej nieodzowna, im bardziej proces odbywa się w skali społecznej i ztraca czysto indywidualny

² A System of National Accounts, Department of Economic and Social Affairs, Series F, No 2, Rev. 3, New York 1968.

charakter; staje się więc bardziej nieodzowna w produkcji kapitalistycznej aniżeli w rozdrobnionej produkcji rzemieślniczej i chłopskiej, bardziej nieodzowna w produkcji kolektywnej niż kapitalistycznej³.

Ze względu na ograniczone ramy artykułu zostaną rozwinięte tylko niektóre charakterystyczne cechy rachunkowości w systemie nakazowo-rozdzielczym oraz w ramach obecnej reformy.

III

Rachunkowość w Polsce w okresie powojennym już od 1 I 1946 r. została objęta Jednolitym Planem Kont. Był on oparty na rozwiązaniach niemieckich stosowanych na ziemiach polskich w czasie wojny. Druga reforma (1951-1952) polegała na wprowadzeniu dla gałęzi gospodarki narodowej ramowych planów kont opartych na rozwiązaniach ZSRR. Kolejne zmiany następowały w 1959 r. przez powrót do Jednolitego Planu Kont dla wszystkich przedsiębiorstw i instytucji budżetowych oraz w 1976 r. z uwzględnieniem dodatkowo m. in. zmian w systemie finansowym oraz z wprowadzeniem dwóch kręgów kosztowo-wynikowych dla celów mikro- i makroekonomicznych. Mimo wielu zmian Jednolity Plan Kont 1976 jest stosowany także obecnie.

W pierwszej fazie rozwoju gospodarki socjalistycznej centralnie były wyznaczane cele (nakazy) i rozdzielane środki dla ich realizacji. Zarządzanie było wieloszczeblowe i tak też przebiegały kanały informacji planistycznych i sprawozdawczo-kontrolnych. Przedsiębiorstwo przemysłowe⁴ było ograniczone do funkcji techniczno-produkcyjnych, operując danymi cenami zakupu i danymi cenami zbytu. Jego operacyjne decyzje sprowadzały się do wykonania danego programu produkcji przy racjonalizacji tych kosztów, na które miało wpływ, czyli na przetwarzanie danego "wejścia" na przepisane szczegółowe "wyjście".

Regułą było pełne wykorzystanie zdolności wytwórczych. Funkcje zaopatrzenia i zbytu wykonywały specjalne centrale. Działalność inwestycyjno-remontowa była całkowicie oddzielona od działalności eksploatacyjnej i tylko na tej ostatniej skupiona była uwaga przed-

³ K. M a r k s, *Kapitał*, t. II, Moskwa 1949, s. 131 (wyd. ros.).

⁴ Ograniczamy się do przedsiębiorstw przemysłowych.

siębiorstwa. Miernikiem działalności przedsiębiorstwa była początkowo produkcja globalna, a następnie produkcja towarowa, aby w latach siedemdziesiątych przejść na produkcję netto i zysk.

Państwowa forma własności środków produkcji uczyniła przedsiębiorstwo subpodmiotem podmiotu, jakim jest państwowy sektor gospodarki. Marksowska teoria reprodukcji i teoria wartości opartej na pracy legły u podstaw wartościowania. W omawianym systemie dominowała orientacja na makroefektywność i racjonalność ekonomiczno-społeczną zawartą w planie narodowym i regulacjach prawnych. W tych warunkach rachunkowość przedsiębiorstw charakteryzowała się głównie:

- 1) ściśle określonymi normatywnymi przepisami w zakresie pojęć, planu i korespondencji kont oraz układu sprawozdań;
- 2) wycenę w kosztach historycznych i cenach nabycia z okresowym 8-10 letnim doszacowywaniem wartości do cen reprodukcji; wycenie nie podlegała ziemia;
- 3) pełną integracją rachunkowości finansowej i rachunku kosztów;
- 4) stosowaniem wyłącznie pełnego rachunku kosztów i przeciętnego, pełnego kosztu jednostkowego; orientacją wewnętrzną rachunku kosztów na nośniki (rzeczowy przebieg produkcji) przy pomijaniu podmiotowego przekroju według ośrodków odpowiedzialności; nie było podziału na koszty stałe i zmienne;
- 5) stosowaniem tylko w niewielkim zakresie rachunku kosztów normatywnych, skierowanego wyłącznie przedmiotowo;
- 6) odrębnym zestawem kont dla gospodarki inwestycyjno-remontowej i działalności eksploatacyjnej, małym zainteresowaniem płynnością i zdolnością płatniczą;
- 7) przewagą funkcji kontroli mienia i monitorowania wykonania zadań planu nad funkcjami informacyjnymi, przewagę miała kontrola realizacji planu w jednostkach naturalnych, gdyż pieniądź, ceny, taryfy itp. pełniły rolę bierną.

Począwszy od końca lat pięćdziesiątych podejmowano różne próby zwiększenia zainteresowania pracowników przedsiębiorstw podnoszeniem gospodarności i szerszym udziałem metod ekonomicznych w zarządzaniu gospodarką. Najsilniej próby te przejawiały się w latach siedemdziesiątych, zwłaszcza w przemyśle. Zrelacjonowanie podwyżek płac z przyrostem wartości dodanej spowodowało rygorystyczną weryfikację wyniku w celu wyeliminowania niezastużonych korzyści. W tymże okresie rozwinęły się fundusze spożycia zbiorowego oraz fundusze socjalne przedsiębiorstw. Czynniki pracy znalazły więc swo-

je odbicie znacznie pełniejsze niż zobowiązania z tytułu płacy za zużycie siły roboczej. Jednakże i w tym okresie izolacja przedsiębiorstw od zmieniających się gwałtownie cen światowych bardzo się powiększyła, co tłumaczyło się koniecznością stabilizacji cen detalicznych dla konsumentów. Informacyjna funkcja rachunkowości była tym samym jednakże bardzo ograniczona dla dokonywania rachunków opłacalności eksportu, nowej technologii, nowego produktu itp.

Deformacje wartości limitujące informacyjną funkcję rachunkowości, a do pewnego stopnia także kontrolną występowały głównie na skutek:

- stosowania sztucznie stabilizowanych, na zbyt niskim poziomie, cen na surowce i paliwo (szczególnie importowane), a także nieprawidłowych relacji tych cen;
- liczenia amortyzacji od wartości środków trwałych nie aktualizowanej od 1961 r.;
- przyjęcia zasady wyceny majątku w kosztach historycznych wytworzenia lub cenach nabycia, która to zasada przy szybkich zmianach technologii i ogólnego poziomu cen na świecie nie zapewnia zachowania zasobów przedsiębiorstwa w dłuższym okresie;
- stosowania cen paliw i energii nie pokrywających kosztów ich pozyskania;
- nieuwzględniania zmian w sile nabywczej pieniądza;
- zróżnicowanej dostępności środków na poszczególne czynniki produkcji wskutek ich limitowania oraz na działalność bieżącą eksploatacyjną i na działalność inwestycyjną, co czyniło krajową jednostkę pieniężną "1 złotego" niewspółmierną.

W rezultacie nie występowała wymierność i współmierność celów i środków, co jest warunkiem stosowania rachunku ekonomicznego, a więc racjonalnych wyborów ekonomicznych.

Reforma społeczno-gospodarcza 1982 r. wprowadziła m. in. zmiany zmierzające w kierunku usamodzielnienia przedsiębiorstw, ich samofinansowania w długim okresie i nadała samorządom pracowniczym znaczne prawa w zarządzaniu. Wyeliminowano lub znacznie ograniczono pośrednie szczeble zarządzania. Miejsce nakazów i rozdzielnictwa zajmują poziome więzi ekonomiczne i kontrakty rządowe. Obok cen urzędowych danych z zewnątrz przedsiębiorstwa mają prawo ustalać ceny regulowane i ceny umowne. Częściej urealnia się kurs wymiany krajowej waluty. Bank bada płynność środków przedsiębiorstw, które z braku wypłacalności podlegają sanacji lub mogą zbankrutować. Wy-

dużył się horyzont planowania przedsiębiorstw. Są one poddane pełnemu rozrachunkowi zarówno za efektywną alokację, jak i zużycie zasobów na wytwarzanie społecznie akceptowanych produktów. Przedsiębiorstwa mogą i muszą jednocześnie adaptować się do dynamicznych zmian w otoczeniu zewnętrznym. Stąd konieczne są informacje dla ustalania efektywności tych dostosowań, np. przyrosty kosztów osiągniętych przyrostów dochodów, alternatywnych korzyści itp. Stanowi to wezwanie do rozwoju rachunkowości, a zwłaszcza rachunku kosztów. Ten ostatni musi dostarczyć informacji do: wyboru optymalnego wariantu programu produkcji według kryterium maksymalizacji wyniku brutto, opłacalności kooperacji lub wytwarzania we własnym zakresie, kalkulacji opłacalnych cen regulowanych i umownych, opłacalności eksportu itp. Oznacza to zapotrzebowanie na inne jakościowo informacje rachunkowości, wymagające jej rekonstrukcji, a zwłaszcza rachunku kosztów i dochodów.

Zmiany zachodzące w rachunkowości można scharakteryzować pokrótce następująco:

1. Nastąpiło zmniejszenie zakresu normatywnych regulacji, zwłaszcza w odniesieniu do rachunku kosztów.

2. Dokonano ograniczenia zakresu i częstotliwości sprawozdań zewnętrznych.

3. Przeprowadzono aktualizację wartości zapasów środków obrotowych i środków trwałych (1 I 1984 r.) z możliwością rozliczenia podwyższonej wartości amortyzacji na 3 lata; rozważa się możliwość wprowadzenia indeksacji.

4. Wprowadzono ograniczenie wartości zapasów produkcji niezakończonych i wyrobów gotowych o koszty ogólnozakładowe, traktowane jako koszty stałe, zmniejszające w całości wyniki danego okresu, z możliwością rozliczenia powstałej różnicy na trzy lata.

5. Możliwe jest obecnie stosowanie, na potrzeby decyzyjno-kontrolne przedsiębiorstwa, rachunku kosztów zmiennych i wielostopniowego rachunku kosztów i wyników dostosowanego do wielowymiarowych struktur organizacyjnych i zmiennego otoczenia. Oznacza to w praktyce równoległe stosowanie rachunku kosztów zmiennych, rachunku kosztów pełnych i uwzględnianie kosztów utraconych korzyści. W długim bowiem okresie tylko znajomość kosztów pełnych pozwala na przetrwanie i wzrost, tj. na odnawianie substancji zasobowej i jej poszerzanie.

6. Następuje wyodrębnianie obok środków odpowiedzialności za koszty także ośrodków odpowiedzialności za wyniki. Zmierza się w kierunku uczynienia przedsiębiorstw ośrodkami odpowiedzialności za za-inwestowanie, co oznacza przesunięcie akcentu kontroli gospodarności na samofinansujące się przedsiębiorstwa.

7. Dokonano wprowadzenia w miejsce zasady roszczeniowej (memoriałowej) zasady przychodu pieniężnego jako momentu sprzedaży w okresach rocznych (do 25 I).

8. Nastąpiło rozszerzanie partycypacji pracowników w wynikach działalności, szczególnie przez zrelacjonowanie przyrostu płac do przyrostu produkcji sprzedanej netto, co wymaga skomplikowanych obliczeń i weryfikacji przez dyplomowanych biegłych księgowych, którzy obecnie są podporządkowani Izbowi Skarbowym. Dalszego doskonalenia wewnętrznych rozwiązań rachunkowości wymaga obsługa informacyjna autonomicznych zespołów pracowniczych (brygad) oraz, co jest jeszcze istotniejsze, samorządów pracowniczych. Statystyczne sprawozdania finansowe tylko w bardzo ograniczonym zakresie spełniają żądania nowych, istotnych użytkowników informacji.

9. Zastosowano obok podatku obrotowego także podatek dochodowy oraz podatek od ponadnormatywnych wypłat wynagrodzeń i szereg dalszych modyfikacji tego ostatniego, co powoduje zapotrzebowanie na nowe struktury informacji finansowej dla rachunków decyzyjnych, kwantyfikacji wielu wariantów planu przedsiębiorstwa, często przy wielu ograniczeniach⁵.

10. Wprowadzono kategorię kosztów uzasadnionych jako podstawę wyjściową do kalkulacji cen oraz kategorię kosztów i strat nieuzasadnionych, które zwiększają podstawę podatku dochodowego, zmierzając do eliminacji na rzecz budżetu państwa niezastużonych korzyści przedsiębiorstw, często przerzucających na społeczeństwo swą niegospodarność, złą jakość, zanieczyszczanie środowiska itp. Są to elementy rachunku odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw określone w przepisach państwa socjalistycznego. Wymagają one jednak starannej weryfikacji w ocenie wkładu przedsiębiorstwa do dochodu narodowego. Jak z tego wynika, następuje rozwój funkcji infor-

⁵ Por. A. J a r u g o w a, Rachunek kosztów w zarządzaniu przedsiębiorstwem, Warszawa 1986; A. J a r u g o w a, J. S k o w r o ņ s k i, Rachunek kosztów w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa, Warszawa 1986.

macyjnej rachunkowości oraz wzbogacenie jej funkcji kontrolnej o pełniejszą kontrolę gospodarności z zasadnością decyzji podejmowanych na poziomie przedsiębiorstw włącznie. Zarysowuje się rachunkowość zarządcza, służąca efektywnej alokacji zasobów i pełniejszego ich wykorzystania. Ponadto z opartej głównie na informacjach z rachunkowości analizy ekonomicznej wykształca się analiza finansowa.

Reforma gospodarcza spowodowała zarówno zwiększenie stopnia skomplikowania rachunkowości przedsiębiorstw, jak i gwałtowny wzrost zapotrzebowania na kadry księgowych o najwyższych kwalifikacjach. Następuje zrozumienie roli i znaczenia tej służby oraz powolna odbudowa jej prestiżu społecznego. W realizacji założeń reformy następuje wiele ograniczeń. Ekonomiczne reguły postępowania nakładają się z administracyjnymi. Całe gałęzie gospodarki są jeszcze deficytowe. Daleko jest jeszcze do osiągnięcia cen równowagi itp. W tych warunkach rola księgowych, a zwłaszcza głównych księgowych, jest często dwoista. Są pod naciskiem zarówno interesów przedsiębiorstwa, jak i władz fiskalnych. Jest to jedna z przyczyn deficytowości zawodu, a także przechodzenia osób młodych z przedsiębiorstw państwowych do firm polonijnych⁶.

IV

Współcześnie wyraźnie zaznacza się potrzeba odróżnienia: systemu rachunkowości, który generuje informacje zmniejszające niepewność, od regulacji prawnych rachunkowości (standardów) z ich społeczno-ekonomicznymi konsekwencjami. W pierwszym przypadku teoria powinna ułatwić odpowiedź na pytanie, który specyficzny system rachunkowości lepiej służy celom informacyjnym w określonych warunkach (np. różne podejście do wartościowania w warunkach znacznych zmian cen, różne typy rachunku kosztów i efektów). Natomiast w drugim przypadku od teorii oczekuje się odpowiedzi na pytanie, które zasady (standardy) w określonych warunkach satysfakcjonują cele ekonomiczne i społeczne dzięki analizie a priori wpływu tych zasad (standardów) na efektywność decyzji i redystrybucję nadwyżki między zainteresowane grupy społeczne.

⁶ Zob. szerzej A. P o ł e ć, Czas pracy głównych księgowych (omówienie wyników ankiety), w tym samym zbiorze.

Rachunkowość jest nauką stosowaną, normatywnie uwarunkowaną. Jej rozwój współczesny charakteryzuje się skupieniem uwagi na p r o - j e k t o w a n i u⁷ zarówno systemu, jak i regulacji prawnych. W harmonizacji interesów wielu grup przejawia się społeczna funkcja rachunkowości.

Alicja Jarugowa, Jerzy Marcinkowski

SOME REMARKS TO EVOLUTION OF ACCOUNTING FUNCTIONS IN POLAND

The scope and contents of accounting functions are closely connected with the socio-economic, financial-banking and legal-institutional system in the country in which a given enterprise operates. From among numerous functions of accounting, its control and informative functions are ranked foremost. They can be found in every socio-economic system but they undergo, however, major transformations along with growing complexity of the environment and forms of enterprises' activity. These two functions of accounting have undergone a marked evolution in Poland. Due to very detailed and uniform prescriptions and procedures of accounting and reporting, as well as those concerning the functions of chief accountants and auditors, the changes occurring in functions of accounting may be characterized on the basis of perceived control and information needs articulated in frequently changed legal norms, what constitutes the object of the performed analysis.

⁷ Por. System informacyjny rachunkowości, red. A. J a r u g o w a, Łódź 1985.